

УДК. 351.9(457)

Гагарінов Олексій Валерійович,
аспірант кафедри державного управління,
публічного адміністрування та регіональної
економіки, Харківський національний
економічний університет ім. Семена
Кузнеця, Харків, 61000, проспект
Науки, 9А, тел.: (063) 262 52 73, e-mail:
gagarinovl09@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3886-8388

Гагаринов Алексей Валерьевич,
аспірант кафедри государственного
управления, публичного администрирования
и региональной экономики, Харьковский
национальный экономический университет
им. Семена Кузнеця, Харьков,
61000, проспект Науки, 9А, тел.: (063) 262
52 73, e-mail: gagarinovl09@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3886-8388

Gagarinov Aleksey Valerevich,
post-graduate student of the Department of
Public Administration, Public Administration

and Regional Economics, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics,
Kharkiv, Nauky avenue, 9-A, 61166, Ukraine, tel.: (063) 262 52 73, e-mail: gagarinovl09@
gmail.com

ORCID: 0000-0002-3886-8388

СТРАТЕГІЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОСТРАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ВИРІШЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ (АРХЕТИПНИЙ ПІДХІД)

Анотація. Статтю присвячено науковій проблемі – стратегії трансформації пострадянської системи державного управління України як необхідної умови вирішення та запобігання соціальних конфліктів. Базуючись, насамперед, на принципових положеннях архетипного підходу, теорії систем та публічного управління, автором були розроблені концептуальні положення щодо змісту стратегії трансформації пострадянської системи державного управління як необхідної умови вирішення та запобігання соціальних конфліктів. В основу стратегії трансформації пострадянської системи державного управління, на думку автора, повинні лягти: стан системи державного

управління та характер культури як “образ життєдіяльності”, які, формуючи петлю посилюючого зворотного зв’язку, підтримують стан один одного.

Ключові слова: стратегія трансформації, пострадянська система державного управління України, соціальний конфлікт, архетиповий підхід, культура як “образ життєдіяльності”, системна криза.

СТРАТЕГИЯ ТРАНСФОРМАЦИИ ПОСТСОВЕТСКОЙ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ УКРАИНЫ КАК НЕОБХОДИМОЕ УСЛОВИЕ РЕШЕНИЯ И ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ СОЦИАЛЬНЫХ КОНФЛИКТОВ (АРХЕТИПИЧЕСКИЙ ПОДХОД)

Аннотация. Статья посвящена научной проблеме — стратегии трансформации постсоветской системы государственного управления Украины как необходимого условия решения и предотвращения социальных конфликтов. Основываясь, в первую очередь, на принципиальных положениях архетипного подхода, теории систем и публичного управления, автором были разработаны концептуальные положения относительно содержания стратегии трансформации постсоветской системы государственного управления как необходимого условия решения и предотвращения социальных конфликтов. В основу стратегии трансформации постсоветской системы государственного управления, по мнению автора, должны лечь: состояние системы государственного управления и характер культуры как “образ жизнедеятельности”, которые, формируя петлю усиливающей обратной связи, поддерживают состояние друг друга.

Ключевые слова: стратегия трансформации, постсоветская система государственного управления Украины, социальный конфликт, архетипический подход, культура как “образ жизнедеятельности”, системный кризис.

THE STRATEGY OF TRANSFORMATION OF THE POST-SOVIET STATE SYSTEM OF UKRAINE AS A NECESSARY CONDITION FOR THE RESOLUTION AND PREVENTION OF SOCIAL CONFLICTS (ARCHETYPAL APPROACH)

Abstract. The article is devoted to the scientific problem of the transformation strategy of post-Soviet state system of Ukraine as a necessary condition for the resolution and prevention of social conflicts. The author developed conceptual provisions concerning the essence of the transformation strategy of the post-Soviet state system as a necessary condition for the resolution and prevention of social conflicts. It's based primarily on the principals of the archetypal approach, system theory and public management. According to the author the transformation strategy of the post-Soviet state system should be based on: the state of the governmental system and the character of the culture as a “way of life” which support each other's state by forming the reinforcing feedback.

Keywords: transformation strategy, post-Soviet state system of Ukraine, social conflict, archetypal approach, culture as a “way of life”, systemic crisis.

Постановка проблеми. Світ, в якому живе людство, є цікавим з наукової точки зору та гіпертурбулентним з точки зору динаміки та характеру змін. Так, Н. І. Гражевська визначає цей період як епоху біфуркацій, а Н. Н. Талєб — епохою непередбачуваних подій, які він називає “чорні лебеди”. Своєю чергою, стан, у якому нині знаходиться людство з усією світовою системою міждержавної взаємодії, дуже влучно відобразив відомий український діяч та вчений Я. І. Грицак у своїй статті одному з українських видань: “В світі вже не буде впевненості, це, мабуть, найбільш чесний прогноз, який можна зробити на наступні 15, 25 і, навіть, 100 років”.

Початок трансформації світового устрою припав саме на події в Україні, які стали її каталізатором. Соціальний конфлікт, що виник в Україні та вилився у Революцію гідності у 2013–2014 рр. запустив масштабний процес структурних перетворень як у середині країни, так і на світовій геополітичній арені. Внутрішньодержавний конфлікт переріс у міждержавний та призвів до прямих воєнних дій на території України та анексії частини її території з боку Російської Федерації.

На сьогодні трансформаційний процес, який відбувається в Україні у сфері державного управління та реформування ключових суспільних сфер життя українського народу, є несистемним, без чіткого стратегічного спрямування. Така ситуація є небезпечною з точки зору наявності сильнодіючих деструктивних факторів як у середині країни, так і в її зовнішньому оточенні. Соціальне

напруження, яке наразі формується, насамперед, на базі моральної втоми та низької купівельної спроможності у більшості верств населення та нерозвиненості української економіки, стає потужним викликом перед системою державного управління України.

З позиції сучасних викликів є тільки два шляхи: побудова системно розвиненої держави, у тому числі широко застосовуючи інструменти публічного управління та напрацювання української школи архетипіки, або втрата державності з подальшою факторизацією державної системи, її стагнацією та деградацією. Отже, потрібно вибирати між шляхом порядку та хаосу.

Конструктивне вирішення цих проблем неможливе без трансформації пострадянської системи державного управління України у стан прогресуючої систематизації на засадах теорії систем, публічного управління та на базі методології архетипіки, що у синтезі дасть змогу не тільки вирішувати, а й запобігати широкомасштабним соціальним конфліктам, у тому числі з трагічними наслідками.

Розуміння системних причин нинішнього стану через призму історичності та архетипності дасть можливість сформувати стратегію трансформації, яка при її втіленні здатна привести до конструктивних системних змін у соціально-політичній сфері України. “Що ми можемо та повинні зробити: втримати Україну — а разом з нею і весь світ — від найгіршого”, — Я. І. Грицак.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Описана проблематика

не є новою для вітчизняної науки та практики, проте актуальність її вирішення не просто переоцінити. Складність поставленої проблеми потребує спрямування зусиль різних методологічних шкіл та напрацювань видатних вчених та практиків для її вирішення. Науково-практична проблема трансформації пострадянської системи державного управління України є багатофакторною та міждисциплінарною, а отже, є системною і тому, на думку автора, потребує застосування системного підходу для її вирішення, вживаючи весь конструктивний міждисциплінарний науково-практичний інструментарій.

Проблематиці державного управління та вирішення соціальних конфліктів присвячено безліч праць вітчизняних та зарубіжних учених. Так, аспектам трансформаційних перетворень соціально-економічних систем у сфері державного управління присвятили свої праці такі вітчизняні вчені: Б. Д. Гаврилишин [1], Л. Ю. Гордієнко [2], Н. І. Гражевська [3], П. М. Кобзев [4] та ін. Державне управління через призму теорії та практики публічного управління розкрито в працях: О. Ю. Оболенського [5], О. А. Дегтяр [6], О. І. Грицяк [7], О. Мороз [8] та ін. Своєю чергою, публічне управління через призму архетипного підходу розглядається у працях О. Ю. Амосова та Н. Л. Гавкалової [9; 10], а методологічні положення архетипіки в контексті описаної проблематики розглядають такі вчені та дослідники: Е. А. Афонін та А. Мартинов [11; 12], М. Лашкіна [13], В. Ганяк [14] та ін. Проблематиці природи соціально-

го конфлікту та походження самого поняття “соціальної конфлікт” присвячені праці таких вчених та дослідників: І. І. Копаїгора [15], О. Кучабського та І. Парабчака [16], І. Ясної [17], В. Котигоренко [18] та ін.

Описана проблематика не вичерпується працями перелічених дослідників та вчених, тому потрібно назвати також і такі імена: К. Г. Юнг, Т. Парсонс, Р. Дарендерф, Ю. П. Сурмін, Ю. Романенко та ін.

Проте, незважаючи на широкий спектр публікацій та досліджень, проблематика трансформації пострадянської системи державного управління України як необхідної умови вирішення та запобігання соціальних конфліктів потребує подальшого дослідження та конструктивних теоретико-практичних напрацювань у цій сфері задля гарантованого переходу України на шлях системного розвитку та впорядкованості в усіх сферах суспільного життя, на що і спрямовані зусилля автора цієї роботи.

Метою роботи в контексті зазначеного є поглиблення дослідження науково-теоретичних засад стратегії трансформації пострадянської системи державного управління України як необхідної умови вирішення та запобігання соціальних конфліктів на базі архетипного підходу.

Викладення основного матеріалу. Людина, індивід — це, з одного боку, базис всієї ієрархії суб'єктів соціально-економічних відносин, від індивідуального до мега рівня. З іншого боку, люди виконують роль проектувальників щодо створення таких соціально-економічних систем, як, наприклад, держави, во-

ни є функціонерами, виконавцями в системах, які самі й створили. Ця петля зворотного зв'язку або причинно-наслідкових зв'язків має великий різновекторний потенціал як з точки зору закладання основ для породження соціальних конфліктів, так і їх вирішення та запобігання в силу можливості набуття на практиці посилюючого або врівноважуючого характеру.

Тривалий час конфліктологія як сфера наукових досліджень не отримувала свого визнання і тому не мала можливості розвиватися. Насамперед, така ситуація була пов'язана з тим, що в радянські часи тотально домінувала “теорія безконфліктності”.

Сучасна українська конфліктологія, подібно до конфліктології всіх пострадянських країн, формувалась і розвивається під впливом спадщини радянського суспільствознавства, а також концепцій, що сформувалися на Заході. Зокрема, й досі дається взнаки один з негативів радянської доби — її запізніле, порівняно із зарубіжною наукою, звернення до соціального конфлікту [17, с. 138].

На сьогоднішній день, базуючись на роботах [14–17], можна зробити висновок, що існує дві великі школи конфліктології. Такий висновок зробив ще у 1960-х роках Р. Преторіус, зазначивши, що конфліктологи у США поділилися на “школу консенсу” та “конфліктну школу”.

Так, наприклад, Т. Парсонс, з його структурно-функціональною теорією, вважав, що конфлікт — це соціальна аномалія, ненормальне явище, яке вказує на певні відхилення у процесі нормального розвитку суспільства,

яке трапляється через посилення в ньому соціальної диференціації, і чим ця диференціація масштабніша, тим глибшим стає розмежування людей за їхніми соціальними статусами і ролями, майновим, освітнім рівнем тощо [17, с. 140].

Своєю чергою, яскравим представником протилежної позиції є Р. Дарендорф з його “функціональною теорією конфлікту”. Центральним елементом конфліктної моделі суспільства, побудованої цим дослідником, є визнання жорсткої взаємозалежності між “конфліктом” і “системою”: без першого немає другого, а без другого — першого [Там само, с. 141]. Прихильниками погляду на соціальний конфлікт як на позитивне явище у суспільному розвитку також є Г. Зіммель, Л. Козер, В. Сперанський та ін.

Саме поняття “соціальний конфлікт”, відповідно до [14, с. 79], розглядається як протиборство двох або декількох суб'єктів, обумовлених протилежністю (несумісністю) їх інтересів, потреб і систем цінностей. Зазвичай, протиборство спирається на ті чи інші соціальні норми.

Отже, соціальний конфлікт — це одне з характерних явищ розвитку суспільства, яке охоплює різноманітний спектр суперечної дійсності, та яке є піковим вираженням неможливості вирішення тих чи інших протиріч.

Незважаючи на те, через призму якої теорії розглядати соціальний конфлікт, він у будь якому разі має негативні наслідки у формі агресії, війни, прямого зіткнення, людських жертв та ін. Соціальні конфлікти — це, по суті, інструмент революційно-

го розвитку соціально-економічних систем, своєю чергою, відомим є той факт, що найкращі властивості системи формуються з позиції її еволюційного розвитку, а отже, більш сприятливим з науково-практичної точки зору є безконфліктний спосіб буття на базі поступового еволюційного розвитку.

Слід також розуміти, що безконфліктність на базі еволюційного розвитку потребує побудови досконалих соціально-економічних систем типу “держава”, з одного боку, та високого рівня розвиненості свідомості у населення (активних елементів) — з іншого. З позиції цього, якщо мова йде про соціальні конфлікти, саме система державного управління країни виступає першочерговим інструментом їх вирішення та запобігання.

Поняття “система державного управління” — багатоаспектне та складне, яке об’єднує в собі сукупність всіх суб’єктів державного управління — органів виконавчої влади, які, здійснюючи управлінський процес, взаємодіють між собою і навколишнім середовищем, формуючи єдине ціле. Саме від якості системи державного управління та її спроможності виробляти управлінські впливи за законом необхідного різноманіття залежить майбутнє всього об’єкта управління, насамперед, у частині безконфліктного чи конфліктного способу розвитку.

Говорячи про стан системи державного управління України слід зазначити, що вона знаходиться у стані системної кризи. На базі системно-історичного підходу зробимо більш детальний аналіз.

У 1991 р. з державною мега системою СРСР відбулася ентропогенна системна катастрофа, під якою слід розуміти: результат некерованого процесу наростання ентропії в штучній організаційній системі, який спричиняє її розпад (саморуїнування) внаслідок нездатності керуючої підсистеми трансформувати організаційну систему з вихідного хаотичного стану в цільовий системний стан, тобто такий, в якому виробляється негаентропія [18, с. 9].

Своєю чергою, ентропогенна системна катастрофа, що відбулася з СРСР, призвела до швидкого та безсистемного створення незалежних державних систем, серед яких опинилася система державного управління України. Внаслідок цього в ній виникла і стала наростати системна криза, яка не усунена до сих пір.

Системна криза — це стан і поведінка створеної з порушенням системних принципів і організованої до функціонування з відхиленням від системних закономірностей організаційно-економічної системи, зовнішні та внутрішні впливи на яку спричиняють в її внутрішньому середовищі режим генерації проблем, нестабільний та нестійкий стан [4, с. 14].

Таким чином, необхідність трансформації пострадянської системи державного управління України зумовлена, передусім, неефективністю її функціонування на попередніх етапах трансформації, починаючи з моменту отримання Україною незалежності, у демократичний стан з розвинутою ринковою економікою. Своєю чергою, основною причиною її неефективності є системна криза,

яка не усунена досі та формує масштабний деструктивний потенціал для виникнення та загострення нових соціальних конфліктів. Це з одного боку.

З іншого боку, слід розуміти, що тривалий період знаходження соціально-економічної системи УРСР у складі СРСР сформував певну культуру як “образ життєдіяльності” в активних елементів (народу), яка за базовими характеристиками значно відрізнялась від активних елементів західного суспільства.

Культура як “образ життєдіяльності” — це система цінностей, норм, установок, звичаїв та традицій, яка склалася в ході історичного розвитку певної групи активних елементів та яка впливає на всі аспекти їх індивідуальної та групової поведінки [19, с. 9; 20].

Порівняльні характеристики активних елементів соціалістичної та капіталістичної систем, як альтернативних ієрархій, що склалися у ХХ ст., представлені у роботі [21, с. 26]. Розглянемо для зручності їх у табличному вигляді.

Виходячи з таблиці, можна зробити висновок, що згідно класифікації культури як “образ життєдіяльності” поданої у роботі [19, с. 9–10] за ознакою характеру впливу на функціонування та розвиток державних систем та територій, з позиції коректних ринкових умов та демократичного устрою, була сформована потужна деструктивна сила у формі саме культури як “образ життєдіяльності”.

Отже, окрім системної кризи у пострадянській системі державного управління України треба врахову-

Порівняльні характеристики активних елементів (людей) альтернативних ієрархій: капіталістичної та соціалістичної

Активний елемент	Капіталістична система	Соціалістична система
Людина	Прогресивні домінуючі спадкові ознаки; ринковий менталітет; приватний власник; підприємець; носій високої моралі та загальнолюдських цінностей; пріоритет якості продукції та послуг, що виробляється; творець своєї долі; цілеспрямованість на успіх; віра в Бога; законслухняність; ринкова, економічна, фінансова та політична грамотність; коректність зовнішніх ділових та людських формальних і неформальних відносин; висока якість життя; самодисципліна; культура і самоорганізація; пріоритет інтересів надсистеми над особистими; прагнення до фінансової незалежності; високий рівень відкритості; наявність системного та стратегічного мислення	Рецесивні домінуючі спадкові ознаки; неринковий менталітет (совковий); умовний співласник державної власності; носій колективних цінностей; атеїст; пріоритет суспільних інтересів над особистими; доля та добробут людини в руках держави; низький рівень економічної, фінансової та політичної грамотності; відсутність цілеспрямованості; низька якість життя; відсутність підприємливості; низькі самодисципліна, культура та самоорганізація; низький рівень відкритості; фінансова залежність; низька якість продукції та послуг, що виробляються; відсутність системного та стратегічного мислення

вати і характер впливу культури як “образ життєдіяльності” з позиції управління трансформаційними процесами, тому що саме деструктивний характер був домінуючим у більшості активних елементів, які виступали як творцями нової системи державного управління, так і її функціонерами. Закладені фундаментальні протиріччя як наслідок і призвели до двох революційних подій 2004 та 2013–2014 рр., остання з трагічними наслідками та спричиненням воєнних дій на території України, які ідуть і по сьогодні.

Отже, можна стверджувати, що за період знаходження України у складі СРСР були сформовані певні архетипи, які мали вплив на створення нової державної системи незалежної України та які мають місце і нині, впливаючи на перебіг трансформаційних процесів та визначаючи в цілому їх результати.

Архетип — це колективна пам’ять людства, закладена в кожній особистості апріорі. Архетипи впливають на всі конструкти соціальності. Це і повсякденна сфера життя, звички, традиції й норми соціального контролю. Це і соціальна організація, актуальні соціальні інститути, політична організація суспільства. Це і уявлення суспільства про себе та навколишній світ. Це і мотиваційні, інтеракційні процеси та соціальне структурування [12, с. 15].

Таким чином, стратегія трансформації пострадянської системи державного управління у стан прогресуючої систематизації, де не буде місця соціальним конфліктам, а буде реалізований еволюційний процес розвитку, повинна базуватися

на засадах теорії систем, публічного управління та методології архетипіки.

Один з варіантів тлумачення поняття “стратегія”, який підходить до використання в контексті соціально-економічних систем типу “держава”, згідно [22], — є план, керівництво, орієнтир або напрям розвитку, дорога із теперішнього у майбутнє. Своєю чергою, спираючись на [3, с. 95], під трансформацією у широкому сенсі розуміють процес перетворень, який поєднує як еволюційну, так і революційну форми розвитку економічної системи. Момент переходу системи до нової траєкторії розвитку трактується як царина революційних зрушень (революційні трансформації), а процес адаптації системи до нової траєкторії та накопичення факторів, що призведуть до майбутньої кризи та катастрофи, визначається процесом еволюційного розвитку (еволюційні трансформації).

Отже, у широкому сенсі “стратегія трансформації” в контексті соціально-економічної системи типу “держава” — це є план, керівництво, орієнтир або напрям розвитку, дорога із теперішнього у майбутнє шляхом еволюційних або революційних перетворень.

Згідно з проведеним автором дослідженням, результати якого подані вище двома ключовими факторами при розробці стратегії трансформації пострадянської системи державного управління мають стати саме: стан системи державного управління та характер культури як “образ життєдіяльності”, які підтримують стан один одного, формуючи петлю посилюючого зворотного зв’язку.

При цьому відомим є той факт, що державні системи в демократичних країнах створюються для задоволення потреб усього народу, що проживає на його територіях, незалежно від національності. Ці потреби полягають у створенні сприятливих умов для його життєдіяльності та гармонійного розвитку, забезпечення особистих прав і свобод, захисту власності і території, а також участі в управлінні державою. Ці базові положення мають виступити саме тим орієнтиром та напрямом, який повинна містити стратегія трансформації пострадянської системи державного управління. Реалізуючи це призначення, вона автоматично мінімізує ймовірність виникнення соціальних конфліктів.

Інструментами вдосконалення системи державного управління України в контексті стратегії трансформації як необхідної умови вирішення та запобігання соціальним конфліктам мають стати моделі публічного адміністрування.

Згідно [9, с. 7] публічне адміністрування можна визначити як взаємовплив суб'єкта управління та носія влади на суспільні процеси та відносини відповідно до суспільно-значущих функцій і повноважень. У вузькому сенсі публічне адміністрування пов'язане з виконавчою гілкою влади і розглядається як: 1) професійна діяльність державних службовців, яка охоплює всі види діяльності, спрямовані на реалізацію рішень уряду; 2) вивчення, розробка і впровадження напрямів державної політики. У широкому сенсі під публічним адмініструванням розуміють систему управління, представлену

адміністративними інститутами в рамках прийнятої структури влади.

На сьогодні існують три моделі публічного адміністрування, які удосконалюються та розвиваються, у тому числі на архетиповій парадигмі [Там само, с. 9]:

Old Public Management — класична бюрократична форма організації, описана М. Вебером як ідеальний тип раціональної форми правління, що завдяки принципу праводержавності відзначається високим рівнем прогнозованості для політики і для громадян.

New Public Management — це сукупність адміністративно-політичних стратегій реформування, в основу якої покладено переважно тлумачення адміністративної діяльності крізь призму приватної економіки.

“Good Governance” наповнює концепцію державного управління соціальною та гуманітарною складовими, формує новий підхід до розуміння необхідного самоврядування, що має тепер не тільки відповідати вимогам ефективності, а й бути відкритим, доступним, підзвітним, підконтрольним і чутливим до вимог громадян, їх потреб і прохань.

Автор погоджується з позицією авторів роботи [Там само], що в Україні спостерігається існування моделей Old Public Management і New Public Management, а також пропонує в якості цільового орієнтиру в рамках стратегії трансформації на першому етапі розглядати установленний перехід до моделі New Public Management, а на другому — вже до моделі публічного адміністрування “Good Governance”.

За орієнтир для управління культурою як “образ життєдіяльності” потрібно взяти характер її виявлення у прогресивних суспільствах відповідно моделі, поданої у роботі [19, с. 12]. Згідно з цією моделлю культура як образ “життєдіяльності” поділяється на п’ять оціночних параметрів, а саме:

- 1) рівень стану світогляду активних елементів;
- 2) рівень стану ціннісних чеснот активних елементів;
- 3) рівень стану соціальної поведінки активних елементів;
- 4) рівень стану економічної поведінки активних елементів;
- 5) рівень стану екологічної поведінки активних елементів.

Кожний з цих п’яти параметрів, якими представлений перший рівень у моделі, своєю чергою, поділяється на підпараметри в межах своєї групи, при проведенні експертного дослідження, оцінювання і побудови результуючого графічного профілю, що дає можливість напрацьовувати системні рішення з точки зору формування плану стратегічних змін за цим блоком, у межах стратегії трансформації пострадянської системи державного управління України.

Цільовим орієнтиром за цим блоком у стратегії трансформації повинна стати культура як “образ життєдіяльності”, яка характеризується нейтральним, а не деструктивним характером з точки зору сприяння розвитку держав і територій, а також трансформаційні перетворення.

Висновки. Пострадянська система державного управління України знаходиться у стані системної кризи. У ситуації несистемних трансфор-

маційних перетворень та відсутності чіткої стратегічної спрямованості, у тому числі з урахуванням викликів сучасного світу — це стає небезпечним з точки зору виникнення та загострення соціальних конфліктів і можливості її подальшого існування загалом.

Соціальний конфлікт — це одне з характерних явищ розвитку суспільства, яке охоплює різноманітний спектр суперечної дійсності, та яке є піковим вираженням неможливості вирішення тих чи інших протирічч. Саме система державного управління країни відіграє одну з найважливіших ролей у вирішенні та запобіганні соціальних конфліктів.

Ентропогенна системна катастрофа, що сталася у 1991 р. з СРСР, призвела до того, що крім виникнення системної кризи у новій створеній системі державного управління України були перенесені певні архетипи, сформовані за часів перебування в СРСР, які мали вплив на створення нової державної системи незалежної України, що мають місце і нині, впливаючи на перебіг трансформаційних процесів та визначаючи їх результати, а саме до неї була перенесена деструктивна культура як “образ життєдіяльності” з позиції розвитку демократії та побудови розвиненої ринкової економіки.

Базуючись на принципових положеннях теорії систем, публічного управління та методології архетипіки, були розроблені концептуальні положення щодо змісту стратегії трансформації пострадянської системи державного управління як необхідної умови вирішення та запобігання соціальних конфліктів.

Так, в основу стратегії трансформації пострадянської системи державного управління повинні лягти: стан системи державного управління та характер культури як “образ життєдіяльності”, які формуючи петлю посилюючого зворотного зв’язку, підтримують стан один одного.

Запропоновано в якості цільового орієнтуру в рамках стратегії трансформації на першому етапі — розглядати усталений перехід до моделі New Public Management, а на другому — до моделі публічного адміністрування “Good Governance”. Цільовим орієнтиром у блоці культура як “образ життєдіяльності” в стратегії трансформації на першому етапі повинен стати перехід до нейтрального характеру, замість деструктивного, а на другому етапі трансформаційних перетворень — до конструктивного.

Подальші дослідження автора будуть спрямовані на поглиблення теоретико-практичних положень щодо розробки конструктивного системного інструментарію трансформації соціально-економічних систем типу “державна” на засадах теорії систем, публічного управління та методології архетипіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Гаврилишин Б.* До ефективних суспільств: Дорогоказівки в майбутнє: доп. Римського Клубу / Б. Гаврилишин; упоряд. В. Рубцов. — 4-те вид., без змін. — Київ: Пульсари, 2013. — 248 с.
2. *Гордієнко Л. Ю.* Управління організаційними трансформаціями: теоретико-методологічні засади та управлінський інструментарій : монографія / Л. Ю. Гордієнко. — Харків : Вид-во ХНЕУ, 2011. — 440 с.
3. *Гражевська Н. І.* Еволюція сучасних економічних систем : навч. посіб. / Н. І. Гражевська. — Київ : Знання, 2011. — 286 с.
4. *Кобзев П. М.* Системный подход к совершенствованию государственного управления и местного самоуправления / П. М. Кобзев // Управління розвитком. — ХНЕУ. — 2005. — № 2. — С. 13–16.
5. *Оболенський О. Ю.* Розвиток суспільства та публічне управління / О. Ю. Оболенський // Bulletin NAPA. — 2013. — С. 27–33.
6. *Дегтяр О. А.* Роль системи публічного управління в соціальній сфері суспільства / О. А. Дегтяр // Публічне урядування. — 2016. — С. 89–94.
7. *Грицяк І. А.* Публічне управління в Україні: становлення за європейськими стандартами / І. А. Грицяк // Вісн. Акад. митної служби України. — 2010. — № 2. — С. 5–11. — (Серія “Державне управління”).
8. *Мороз О.* Публічне управління в Україні: проблеми становлення та ефективності / О. Мороз // Ефективність державного управління. — 2013. — Вип. 34. — С. 41–47.
9. *Амосов О. Ю.* Моделі публічного адміністрування (архетипова парадигма) / О. Ю. Амосов, Н. Л. Гавкалова // Публічне управління: теорія та практика. — 2013. — Спец. вип. — С. 6–13.
10. *Амосов О. Ю.* Концептуальні засади публічного управління: архетипний підхід / О. Ю. Амосов, Н. В. Гавкалова // Публічне управління: теорія та практика. — 2015. — Спец. вип. — С. 8–12.
11. *Афонін Е.* Універсальне й унікальне в процесі суспільної трансформації / Е. Афонін, А. Мартинов // Публіч-

- не управління: теорія та практика. — Вип. 3–4. — Харків, 2010. — С. 250–263.
12. *Афонін Е.* Теоретичні та методологічні аспекти розвитку української школи архетипіки / Е. Афонін, А. Мартинов // Публічне управління: теорія та практика. — 2015. — Спец. вип. — С. 13–18.
  13. *Лашкіна М.* Хаос, самоорганізація та кооперація як архетипи державності для України / М. Лашкіна // Публічне управління: теорія та практика. — 2015. — Вип. 1 (спец. вип.). — С. 162–167.
  14. *Копайгора І. І.* / Історичні передумови виникнення поняття “соціальний конфлікт” / І. І. Копайгора // Форум права. — 2007. — № 2. — С. 82–79.
  15. *Кучубський О.* Особливості соціального конфлікту як актуального чинника державного регулювання суспільних відносин / О. Кучубський, І. Парубчак // Ефективність державного управління. — 2012. — Вип. 32. — С. 13–19.
  16. *Ясна І.* (Пост)сучасні соціальні конфлікти: спроби концептуалізації / І. Ясна // Філософська думка. — 2015. — № 4. — С. 104–117.
  17. *Котигоренко В.* Знання про соціальний конфлікт: абсолют чи відносність? / В. Котигоренко // Політ. менеджмент. — 2003. — № 2. — С. 137–155.
  18. *Гагаринов А. В.* Энтропийная системная катастрофа XX века: сущность, причины, последствия / А. В. Гагаринов, П. М. Кобзев, А. А. Котляр // Бизнес Информ. — 2015. — № 5. — С. 8–15.
  19. *Гагаринов А. В.* Культурный феномен и его роль в трансформации постсоветской государственной системы управления Украины: основные архетипы устойчивого развития / А. В. Гагаринов // Архетипіка і державне управління: виклики та ризики суспільної трансформації [Текст] : зб. наук. пр. переможців і кращих авторів Четвертого міжнар. конкурсу молодих учених (28 трав. 2016 р., Київ, Україна) / за наук. ред. Е. А. Афоніна, Г. Л. Рябцева. — Київ ; Тбілісі: Псіхея, 2016. — С. 7–16.
  20. *Naaharinov O.* Cultural Phenomenon as the Basic Factor of Systemic Competitiveness Of Organizations or New Paradigm of Humanity Development / O. Naaharinov, P. Kobziev, A. Kotliar. — LAP LAMBERT Academic Publishing. — 2014. — 66 p.
  21. *Кобзев П. М.* Системный анализ созданных альтернативных иерархий организационно-экономических систем / П. М. Кобзев // Економіка розвитку. — ХНЕУ. — 2009. — № 4 (52). — С. 24–29.
  22. *Минцберг Г.* Школы стратегий / Г. Минцберг, Б. Альстрэнд, Д. Лэмпел. — Санкт-Петербург: Питер, 2000. — 336 с.